

Definició del propi barri i gestació de la vida associativa (1965-1970)

A partir de l'any 1964, la cosa començà a canviar, s'inicià una **onada migratòria** més forta (especialment d'Andalusia i d'Extremadura), que entrà a formar part del barri a partir d'una nova modalitat pràcticament desconeguda. Petits constructors, alguns fins i tot veïns del barri, començaren a implantar la modalitat de la «permuta» d'uns terrenys a canvi d'un o dos pisos o bé locals comercials, segons l'edificabilitat del solar. Amb la implantació d'aquesta nova pràctica, s'entrà de ple en el terreny de l'especulació: pisos ridículs i exageradament aprofitats; a uns preus desorbitats. Ara bé, perquè l'edificació d'un solar obtingut a través d'una permuta resultés rendible, s'havia d'edificar amb la major alçada possible. És per això que ens trobem amb edificis de tres, quatre o cinc plantes, depenent de la benevolència de la llicència d'obres, segons els criteris de compensació d'espais.

Això provocà un procés més accelerat de creixement, amb les conseqüències que comportà. Ja feia uns anys que les expectatives comercials del barri començaren a ser importants, i s'obriren nous establiments, que cobriren els serveis mínims, sobretot en el camp de l'alimentació, dues botigues més s'obriren a partir de 1965, la del Moré al carrer de Zuloaga i la de l'Eugenio al Carrer de Sanfeliu, 43, també obriren més bars, una drogueria, la primera perruqueria de senyors, una sabateria, dues merceries, una ferreteria, una botiga d'electrodomèstics, una farmàcia, etc. No obstant això, en alguns sectors comercials encara quedava un buit important (vestit, mobiliari, etc...) pels quals es depenia del barri Centre, de Collblanc o de Barcelona i, posteriorment, quan va esclatar el furor comercial a la Ciutat Satèl·lit (com s'anomenava popularment en aquella època) es va passar a dependre fonamentalment de Cornellà, fins i tot, a nivell de les necessitats bàsiques d'alimentació.

Si com hem dit abans, la posada en marxa de la primera escola i l'arribada del primer metge constituïen la primícia de l'època de desenvolupament, el reconeixement definitiu de l'existència d'un nucli urbà important en evolució fou l'assignació d'un capellà al barri amb la missió de muntar una parròquia. Això succeí l'any 1965, fet que marcà l'inici de la vida comunitària i associativa del barri.

El capellà, **En Mariano Roncalés**, que arribà al barri, era una persona decidida, amb empena, de tracte molt afable però geniüda, tossuda i oberta als corrents de l'Església de l'època. Es posà com a fita una doble tasca: a nivell social, millorar les condicions de vida dels veïns i veïnes del barri i fer que aquests comencessin a organitzar-se i, a nivell pastoral, crear una Parròquia físicament i espiritualment. Evidentment, un paper ben difícil.

Encara que en un principi no va caure en gràcia als sectors més conservadors, per no dir reaccionaris del barri pel seu «modernisme» (entre d'altres coses no duia sotana), de mica en mica va anar creant un nucli de fidels que li van fer costat en la major part de les seves iniciatives, fins que va poder llogar un local (petit magatzem) al carrer del Rei en Jaume per ubicar-hi la primera església de la Parròquia que va prendre com a nom «Parròquia de la Immaculada Concepció». Després va passar a un local més gran, al carrer de l'Estronci, 9, fins que va aconseguir que la Sra. Roca de «Radiadores Roca» cedís el terreny on es va començar a construir l'any 67 el temple parroquial de la Immaculada Concepció, amb la col·laboració desinteressada de molts veïns i veïnes del barri, d'alguns professionals de la construcció i d'altres aficionats al bricolatge. Gràcies a l'esforç de tots ells, es va aconseguir tirar l'obra endavant.

Foto 17. Una missa a la primera església del carrer Rei en Jaume /a. Grup Foto Viva

Foto 18. Un bateig a la segona església del carrer de l'Estronci Arxiu Municipal. AMHLAF0023838 /a. autoria desconeguda

Foto 19. Veïns en la construcció de l'església actual /a. Grup Foto Viva

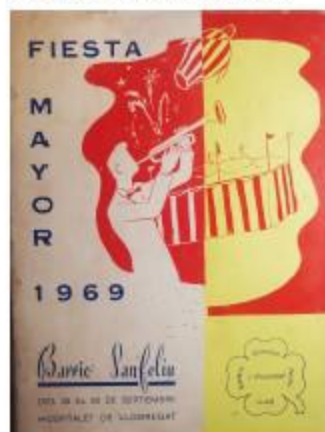

Foto 20. Un diumenge de Rams a l'església amb el campanar ja construït /a. Grup Foto Viva

Per iniciativa del capellà, l'any 66 es va fer una convocatòria per crear la junta gestora del que hauria de ser «**La Asociación de Cabezas de Familia**». Fou una convocatòria amb èxit, que omplí els locals de l'escola Sanfeliu, al carrer de Cornellà i que afavorí el principi de la vida associativa en aquest barri.

Va presidir la primera junta provisional, l'Antoni Coll que era l'Alcalde de Barri, designat per aquest càrrec per l'Alcalde de la ciutat. També van formar part de la primera Junta el mestre de l'escola Sanfe-

liu i altres veïns del barri preocupats per la millora de les condicions de vida i de l'entorn immediat. A partir d'aquesta junta es van crear dues comissions que van ser especialment actives: la comissió de festes i la comissió d'esports.

La primera **Comissió de Festes** del barri (Roberto García, Eugenio Catalán, Enric Mataix i Venancio Lerma), amb una certa vinculació a la Parròquia, va organitzar la primera Festa Major, el desembre de 1967, entorn les dates de la festa de la Immaculada Concepció (patrona de la Parròquia). Festa que es caracteritzà per les agradables tertúlies dins l'envelat, al voltant de cadascuna de les sis estufes que hi havia. Malgrat el fred i les condicions climatològiques desfavorables, va ser un bon inici que afavorí l'organització de les festes majors. De tota manera, les següents, tot buscant millors condicions climàtiques, es van organitzar el setembre entorn les festes de la Mercè.

Foto 21. Programa de la Festa Major de 1969. Fons documental de l'autor

Foto 22. Una festa infantil al solar del carrer Sanfeliu, 12. /a. Grup Foto Viva

Foto 23. Un grup de joves acompanya la pubilla a l'envelat. Fons documental privat. Elena Briansó

L'any 71 o 72, un incendi, fortuït o provocat, va destruir l'envelat i la paciència dels qui l'havien organitzat i va caure com una llosa damunt els membres de la Comissió de Festes que els va impedir tornar a aixecar el cap.

Les Festes Majors o revetlles de Sant Joan i Sant Pere, d'aquests cinc anys, es recorden actualment amb molta nostàlgia, com uns grans esdeveniments que van donar al barri una vida més intensa i plena de relacions entre el veïnat. Es recorden com allò que realment ha de ser la **Festa Major** d'un barri. És cert que les festes d'aquella època eren unes festes poc creatives, molt integrades al sistema: balls, folklore, atraccions, elecció de pubilla, majorets, banda de trompetes, llotja d'honor per a les autoritats, etc.; però ningú no pot negar que el clima que es creava al barri, i sobretot a l'envelat, era realment de «FESTA MAJOR». Aquest és un tema apassionant que hem de deixar en parèntesi per a aquelles persones a qui realment els toca fer una anàlisi del procés festiu d'aquesta ciutat.

La Comissió de Festes, juntament amb la Parròquia, també organitzava cada any la **cavalcada de Reis** al barri. La Paquita Moré i un grup de veïnes del barri havien confeccionat els vestits i els mantenien cada any en perfecte estat. A partir del 72 quan es va dissoldre la Comissió de Festes, alguns membres d'aquesta Comissió i algunes altres persones que s'hi van afegir, organitzats entorn la Sra. Moré, i amb el suport de la Parròquia, van mantenir la cavalcada durant, ben bé, 6 anys més.

Els membres de la **Comissió d'esports** (Eugenio Alarcón, Daniel Gomila, Antonio Martínez i Rafael Roca), per afinitats personals, van centrar la seva activitat en el futbol i, amb una bona entesa amb els responsables dels equips del futbol del barri, fins llavors sota la tutela del Club Deportivo La Plana, van constituir plegats, l'any 69, el «**Club Deportivo Sector Sanfeliu**». Es jugava al camp de futbol del

carrer de l'Estronci on ara hi ha la parada del metro, però calia millorar-ne el tancat, els vestuaris, les instal·lacions d'aigua i llum, etc. El capellà va fer de mitjancer amb la Sra. Roca, propietària del terreny, per obtenir el permís i els membres de la Junta, amb veïns i jugadors, es van haver de condicionar el camp.

Foto 24. Equip del Club Deportivo Sector Sanfeliu amb membres de la Junta directiva.
Fons documental privat. Rafael García

Foto 25. Persones del barri construint els vestidors del primer camp de futbol del carrer de l'Estronci.
Arxiu Municipal. AMHLA Foo23866 /a. Autoria desconeguda /d. Eugenio Alarcón

Foto 26. Inauguració dels vestidors del camp de futbol del carrer de l'Estronci amb el Sr. Gomila i la Sra. Remei. Arxiu Municipal. AMHLA Foo26831 /a.Autoria desconeguda /d.Grup Foto viva

Un altre esdeveniment esportiu plana en la memòria de totes les persones que vivíem al barri entre el 1968 i el 1970. Eren les curses de **motocròs** que es van organitzar durant tres anys al barri en un circuit habilitat expressament, darrere del camp de futbol on ara hi ha les instal·lacions del metro, aprofitant els desnivells que hi havia entre el carrer de l'Estronci fins la riera de la Fonteta. Eren curses, organitzades per la «Peña Motorista 10 por hora» i puntuaven en els campionats oficials. Durant aquests mateixos anys, aprofitant el circuit fet per al motocròs, es van celebrar també dues competicions oficials de bicigròs. L'organització de cadascuna d'aquestes competicions representava tot un esdeveniment supramunicipal i una gran festa per al barri.

Foto 28. Cursa de motocròs al barri. /a. Grup Foto Viva

Cap a l'any 68 s'obrí al barri una segona escola concertada. Era el "**Colegio Goya**" (Institución Escolar Goya) que va donar servei a infants i adolescents del barri fins a mitjans dels 80.

Amb les dues comissions que hem esmentat en apartats anteriors, i tot un seguit de millores del barri i reivindicacions pendents, es va posar en marxa el 1966 «**la Asociación de Cabezas de Familia**».

Tres eren els factors que van influir en el **desenvolupament de la vida associativa** i que, a nivell d'objectius, feien pronosticar en aquells moments un bon futur per a aquella entitat que mai no es va arribar a legalitzar:

- El lent procés de creixement del barri que s'havia donat fins llavors va propiciar que la gent es conegués bastant, i que s'hagués creat un clima de bones relacions.
- L'oblit total del barri per part de l'Administració pel que fa referència a serveis, a infraestructures urbanes i als accessos deficitaris que l'aïllaven encara més.
- El projecte del **II Cinturó de Ronda** que havia de travessar el barri pel mig i amb els seus accessos afectava molts dels solars disponibles. Per prevenció, es van suspendre durant tres anys totes les llicències d'obres (entre agost del 65 i març del 68), de manera que algunes construccions d'habitatges es van quedar a mitges mentre que les previstes no es van poder iniciar fins l'any 69.

La sorpresa de tothom va saltar el 1966 amb totes les llicències d'obra suspeses. Es va començar a edificar el bloc més gran del barri -en aquella època- en un solar propietat d'un regidor de l'Ajuntament i afectat pel traçat del II Cinturó de Ronda. L'edifici constava d'uns 60 pisos i als baixos s'hi va instal·lar un mercat. A més, algun dels pisos va acollir també unes aules de l'escola del barri. Tothom es preguntava com havien obtingut la llicència i havien pogut construir i vendre els pisos i les parades del mercat, tot i conèixer l'afectació pel traçat del II Cinturó. Tema conflictiu que va entomar amb ganes la Junta Provisional de la nova Associació, conjuntament amb les famílies afectades, i enganyades per l'afer.

Si hi ha algun tema que serveixi de nexa entre entitats, persones, èpoques diferents del barri, etc., aquest és el del traçat del II Cinturó de Ronda, que al cap de 18 anys encara hauria de tornar a ser objecte d'un nou estudi per part de l'Administració i dels organismes competents. Va ser durant molts anys un dels punts de mira per part de les diferents juntes i comissions gestores de les entitats que es van anar succeint: reunions, assemblees, visites de l'Alcalde a l'envelat, impugnacions, propostes de desviació i denúncies al jutjat, articles als diaris, contra articles, etc.

El període 1965-1970 fou una època molt interessant en la qual van haver-hi tres juntes provisionals, perquè els primers estatuts redactats es van haver de canviar pels del "Movimiento". Malgrat això, mai no van aconseguir la seva legalització, amb el consegüent desinflament dels qui els promovien.

Tres juntes assessorades pel capellà i encapçalades per l'alcalde de barri que, a banda de tractar el tema del II Cinturó i la seva afectació als blocs 59 i 69 del carrer de Sanfeliu, van proporcionar algunes **millores al barri**: línia d'autobús, instal·lació d'aigua als carrers (diverses fonts públiques) una cabina telefònica (encara no n'hi havia cap i per una simple trucada ens havíem de desplaçar al barri del Centre), l'asfaltat, el clavegueram, l'enllumenat públic d'alguns carrers. L'altra cara de la moneda foren les contribucions especials desorbitades que aplicaven per alguns d'aquests serveis i que forçaren algunes reclamacions veïnals, que, en l'època de repressió franquista, no pogueren ser gaire rellevants. Les contribucions més significatives varen ser les de l'enllumenat general, les del carrer Alt, les del carrer de l'Estronci i les del carrer del Poeta Llobart.

Pel que es desprèn d'aquestes darreres línies d'anàlisi del període 1965-1970, pot semblar que tot eren flors i violes, i que el vent només bufava de cara. Si abans apuntàvem tres factors favorables al bon **desenvolupament de la vida associativa**, també en podem citar alguns més que afectaren negativament aquest procés:

- Al marge de l'estructura urbana que ja s'havia cobert en la seva totalitat, entre la població encara hi havia la imatge dels dos barris; el de dalt i el de baix.
- Una altra dualitat que es començà a donar en aquests anys fou la de veïns «antics» i els «nous». Els «antics» eren els coneguts, els de sempre, els que a mida que havien anat arribant, havien connectat ràpidament amb els que hi havia. Els «nous» eren els que van començar a arribar a partir de l'any 65, que ja es van comprar un piset, i només van establir relació amb els de l'escala i amb dos o tres botiguers on anaven a comprar. Els costà entrar en contacte amb els cercles ja formats de feia temps, dels qui hi portaven més anys. També anava canviant l'estructura de les cases unifamiliars pels blocs de pisos. En definitiva, es començà a perdre l'ambient de poble, tan peculiar en aquest barri. Una altra dualitat i lligada a l'anterior, és la dels «catalans» i «castellans» (més correctament catalano-parlants i no catalano-parlants), divisió que, sense ser tan greu com en altres indrets de l'entorn metropolità, va suposar també una limitació a la convivència comunitària entre tota la població, limitació que es va anar superant amb el temps, però que en els primers anys d'immigració més forta, fou un petit xoc.
- Un nou factor que influí negativament en aquest procés és el desenvolupament comercial del barri veí de Sant Ildefons de Cornellà, sobretot l'obertura del seu gran mercat. Si el barri per si mateix ja tenia un creixement lent de tot el seu comerç, aquest factor l'acabà de sentenciar: les parades del «mercadillo» que s'inauguraren l'any 68 no tomarien a aixecar mai més el cap, des que s'inicià aquesta dependència tan forta vers Cornellà. A aquesta circumstància cal afegir-hi la de l'estructura allargada del barri i la seva incidència, de la qual parlàvem anteriorment.

El desplaçament cap a altres nuclis urbans a l'hora de fer les compres habituals, va impedir que la gent es trobés en el seu propi barri, a les cues, a les llargues esperes, a les botigues, etc., en definitiva, tot allò que constitueix el marc de relació perfecte en un lloc d'aquestes característiques, on el més important ha de ser la comunicació. Perdre això va ser perdre mitja vida. Si en aquella època, el capellà i els seus col·laboradors no s'haguessin esforçat en garantir l'altra mitja, qui sap que fóra de nosaltres.

El resultat de la interrelació d'aquests factors que van incidir negativament en els inicis del procés associatiu del barri amb aquells dels quals parlàvem que afavorien aquest procés, és el que li dona aquestes característiques tan peculiars que el fan atractiu, però difícil; que sembla que tot hagi d'anar sobre rodes, però no es trobin els camins per fer-ho; que sembla que els veïns s'entenguin però que també s'enfrontin; que plegats fem pinya, però que cadascú vagi per la seva banda, etc.

Aquesta dialèctica difícil és el repte dels qui hi vivim i hi patim, i hem de saber trobar en cada moment el que li convé.

De l'exposició de tot aquest capítol és fàcil concloure que aquest quinquenni 1965-1970 va ser una de les èpoques més definitòries del barri, sobretot a nivell col·lectiu. El barri Sanfeliu assolí la majoria d'edat.